

ЗІ СВЯТОМ ЗНАНЬ!

З НОТАТНИКА УЧИТЕЛЯ

Серед «вічних проблем», які в усі часи хвилювали вчителів і батьків дітей шкільного віку, чи не перше місце посідає така: як стати Великою Людиною, такою, скажімо, як Ейнштейн або Едісон? Як у сім'ї і навчальному закладі сприяти цьому?

Напевно, школяреві потрібно бути серйозним, твердо йти до наміченої мети. І ще: як лише переступив він поріг школи – відмінно вчитись... Чи не так? Може, й так, а може, й не зовсім... Оцінка знань у щоденникові учня, як свідчать біографи Великих Людей, ще не є визначальним фактором...

Уже чується протестне: як це так, «не є визначальним фактором? Тоді що ж?..»

«ЧЕРЕЗ ТЕРНИ – ДО ЗІРОК»

(Продовження на 6-й стор.)

Фото Олекси НОСАНЕНКА

«ГАРЯЧА» ТЕМА

ВІДДАЙТЕ НАШІ МАЯКИ!

У Криму відновилися акції повернення українським структурам орендованих російським Чорноморським флотом маяків.

Адже без них наша морська держава досі залишається «осліпленою», що ускладнює навігацію в зоні всього українського узбережжя. Старе питання з повернення маяків потрібно, нарешті, вирішити хоча б на двадцять першому році нашої

Незалежності.

Нині територію штабу ЧФ Росії в Севастополі охороняють бійці спецпідрозділів міліції та моряки у бронезилетах. Така реакція росіян на офіційні заяви Києва, що ґрунтуються на рішенні суду, й вимоги громадськості та політичних партій повернути Україні орендовані ними маяки.

Зокрема, у дні святкування Державного прапора й Незалежності України чергову акцію задля активізації діяльності виконавчої служби з повернення Україні кримських маяків нашої держави здійснило «Студентське братство». Адже 2 серпня Господарський суд Криму скасував ухвалу 23 вересня 2010 року постанову Виконавчої служби про відмову у відкритті виконавчого провадження щодо виконання судових рішень про передачу «Держгідрографії» маяків, що використовуються Чорноморським флотом Росії в Криму.

(Закінчення на 3-й стор.)

ГІТЛЕРІВСЬКА ОКУПАЦІЯ, СТАЛІНСЬКА ДЕПОРТАЦІЯ...

У Сімферополі в річницю підписання Пакту Молотова-Ріббентропа відбувся жалобний мітинг. На території України лише в Криму з ініціативи Загальноєвропейський день пам'яті жертв сталінізму і нацизму.

Імам Сімферопольської міської мечеті Ніязи Рамазанов і настоятель громади римо-католиків Сімферополя отець Максим Маз-

но читають мусульманську і християнську поминальні молитви у пам'ять сотень тисяч убитих і замучених комуністами та нацистами в ХХ столітті мешканців півострова...

Сотні кримчан уже третій рік поспіль 23 серпня – у день підписання пакту між Радянським Союзом і нацистською Німеччиною – збираються в Сімферополі біля пам'ятника за-

гиблیم під час депортації.

З ініціативою відзначити Загальноєвропейський день пам'яті жертв сталінізму і нацизму в ім'я збереження пам'яті про жертви масових депортацій і страт у 2009 році виступив Меджліс кримськотатарського народу. Тепер на мітинг прийшли представники півтора десятка громадських організацій і політичних партій півострова.

Якщо торік на мітингу переважали в основному ветерани кримськотатарського національного руху, то тепер було чимало молоді.

(Закінчення на 7-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця».

За вагомих внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "Будівничий України".

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України.
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літсування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14.
e-mail: kg_svit@meta.ua
http://svitlytsia.cimea.ua
Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України». 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63.
Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Сидоренко Ірина.
Тел./факс (044) 498-23-64.

ВЧИТИСЯ НЕ ЗАВАДИТЬ НАВІТЬ ТЯГАНІНА?

В усіх школах, щодо яких не прийнято остаточне рішення про закриття, 1 вересня розпочнеться навчальний рік. Про це у середу на брифінгу заявив міністр освіти і науки, молоді та спорту Дмитро Табачник.
"В усіх школах, де є тяганина, 1 вересня розпочнуться заняття", - запевнив міністр.

МОВОЮ ФАКТІВ І ДОКУМЕНТІВ

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В ЯЛТІ: А ВІЗ І НИНІ ТАМ...

Міністру освіти і науки, молоді та спорту України Табачнику Д. В.
Шановний Дмитре Володимировичу! Надсилаю копії документів:
1. Лист Президентів України Ющенку В. А. від 12.12.2005 р.
2. Відповідь Міністерства економіки України № 41-21/122 від 23.02.2006 р.
3. Фотографія сучасного стану школи-гімназії ім. Лесі Українки у м. Ялті.
Шановний Дмитре Володимировичу! Діти ростуть, а школи немає!
З повагою,
голова Конгресу-координаційної ради українців Півдня Криму, голова Всесвітньоукраїнського патріотичного об'єднання «Корона» Мирослав Петрович МИСЯК
98607, м. Ялта-7, вул. Суворовська, 27/32, тел.: (0654) 31-32-87.

Президентіві України Ющенку В. А.
Шановний Вікторе Андрійовичу!
Будівництво школи-гімназії ім. Лесі Українки у м. Ялті так і не розпочалося. Маю надію, що Ви як Президент України можете вирішити це питання - фінансування. Два великі мікрорайони 10 і 11 м. Ялті без школи. Вдячний Вам, що Ви оцінили мою діяльність під час виборів Президента України і маю надію на співпрацю з питання «Великого Державного Герба України».
Додаток:
1. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 146-р від 21.03.2002 р.
2. Проект школи-гімназії ім. Лесі Українки у м. Ялті.
3. Звернення до народного депутата України В. А. Ющенка від 20.03.2004 р.

За його інформацією, сьогодні з 11 таких проблемних шкіл залишилося 2 у Чернігівській області. У Київській, Одеській, Кіровоградській, Сумській областях рішення вже прийнято.
Д. Табачник додав, що фінансування "проблемних шкіл" здійснюватиметься до прийняття остаточного рішення. При цьому, в разі прийняття рішення про їхнє закриття буде вирішено питання про підвезення учнів до інших середніх шкіл і працевлаштування викладачів.

пеня у м. Ялті та повідомляє.
Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 641 за рахунок субвенції, передбаченої у Державному бюджеті України на 2003 рік бюджету Автономної Республіки Крим на інвестиційні проекти, для будівництва української школи I-III ступеня у м. Ялті було виділено 100 тис. гривень.
Для розв'язання проблемних питань регіонів статтю 54 Закону України «Про Державний бюджет України на 2006 рік» передбачено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток регіонів, виконання заходів з упередження аварій та запобігання техногенним катастрофам у житло-комунальному господарстві та на інших аварійних об'єктах комунальної власності і на виконання інвестиційних проектів, у тому числі, на капітальний ремонт сільських шкіл, розвиток та реконструкцію централізованих систем водопостачання та водовідведення, на впровадження заходів, спрямованих на зменшення витрат з виробництва, передачі та споживання теплової енергії у сумі 100000 млн. гривень, обсяг якої для бюджету Автономної Республіки Крим згідно з додатком № 7 до цього Закону складає 42 200 тис. грн.
Питання фінансування у 2006 році продовження будівництва української школи I-III ступеня у м. Ялті може бути вирішено у встановленому порядку за умови включення цього об'єкту до переліку об'єктів, що будуть фінансуватися за рахунок зазначеної субвенції, який у даний час формується Радою міністрів Автономної Республіки Крим на підставі пропозицій народних депутатів України, uzгоджених з відповідними місцевими органами влади і органами місцевого самоврядування.

З повагою,
С. РОМАНЮК,
перший заступник міністра
(Далі буде?)

КРИМ ЗБЕРЕЖЕ СПАДКОЄМНІСТЬ ПОЧИНАНЬ, ІНІЦІЙОВАНИХ ДЖАРТИ

Перший віце-прем'єр АРК Павло Бурлаков підтвердив наміри продовжити раніше намічену реалізацію планів з розвитку Автономної Республіки Крим кримської команди Василя Джарти, який передчасно помер.
Як передає кореспондент УКРІНФОРМУ, на брифінгу в Сімферополі перший заступник голови уряду заявив, що "команда, яка працювала, і сьогодні працює, продовжує реалізовувати намічені плани".
На думку Павла Бурлакова, ця лінія продовжиться, незалежно від того, хто очолить кримський уряд. Як вважає перший віце-прем'єр, за будь-яких прийнятих рішень додержуватиметься спадкоємність справ і починань, які були затверджені в ініційованій Васиелем Джарти Стратегії розвитку Криму.
При цьому перший віце-прем'єр спростував чутки про можливу відставку деяких міністрів, зазначивши, що кримська організація Партії регіонів жодних рішень щодо цього питання не ухвалювала.
Відносно можливого призначення Павла Бурлакова на посаду голови уряду Криму, він пояснив, що "ніколи і від кого б то не було жодних гарантій не отримував".

ЗАСІДАННЯ РАДИ МІНІСТРІВ АРК: РОБОТА ЗЛАГОДЖЕНА, ДИНАМІКА ПОЗИТИВНА...

30 серпня відбулося засідання Ради міністрів АР Крим під головуванням виконуючого обов'язки Голови Ради міністрів АР Крим Павла Бурлакова.
У його роботі взяли участь виконуючий обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда, перший заступник голови Верховної Ради АР Крим Костянтин Бахарев, заступник голови Ради міністрів АР Крим - міністр економічного розвитку та торгівлі АР Крим Катерина Юрченко, заступник голови Ради міністрів АР Крим - міністр регіонального розвитку і ЖКГ Азіз Абдуллаєв, члени уряду автономії, заступник Генерального прокурора України - прокурор АР Крим Степан Молицький та керівники регіонів.
У ході засідання розглянуто близько 40 питань. Головними питаннями порядку денного стали виконання зведеного бюджету та підсумки соціально-економічного розвитку АР Крим за 1 півріччя 2011 року, хід реалізації Стратегії економічного і соціального розвитку АР Крим на 2011-2020 роки, ухвалення проекту постанови ВР АР Крим про внесення змін до бюджету АР Крим на 2011 рік. Затверджено план заходів з виконання у 2011 р. в АР Крим Загальнодержавної програми «Національний план дій з реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 р., а також заходи з нагоди 100-річчя Великого Білого Лівадійського палацу. Крім того, розглянуто проект постанови про логотип Криму та анонсовано проведення II Міжнародного Чорноморського економічного форуму тощо.
Підсумовуючи результати засідання, зазначено, що спільна і злагоджена робота уряду Криму, міст і районів автономії та ефективна реалізація Стратегії забезпечили зростання економіки республіки, у тому числі, сприяли досягненню позитивної динаміки з основних показників соціально-економічного розвитку півострова.

У КРИМУ ПРОЙШОВ ХІІ МІЖНАРОДНИЙ ТЕЛЕКІНОФОРУМ «РАЗОМ»

Як повідомила прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим, у Ялті на минулих вихідних відкрився ХІІ Міжнародний телекінофорум «Разом», на якому побували виконуючий обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда, перший заступник голови Верховної Ради АР Крим Костянтин Бахарев, заступник голови Ради міністрів АР Крим - міністр економічного розвитку та торгівлі АР Крим Катерина Юрченко, міністр культури АР Крим Альона Плакіда, Ялтинський міський голова Олексій Боярчук та інші.
Церемонія відкриття телекінофоруму відбулася в готельному комплексі «Ялта-Інтурист». В урочистому заході взяли участь більше 100 представників засобів масової інформації, артистів, режисерів і акторів - зокрема, Лев Дуров, Микола Дроздов, Ніна Усатова, Олександр Михайлов, Геннадій Селезньов, Олексій Нілов. На кінофорум завітали гості, діячі кіно, телебачення та театру із 26 країн світу.
Міжнародний телекінофорум «Разом» проходить в Ялті щорічно з 2000 року. На заході представляють роботи з різних країн світу, серед яких - Росія, Білорусь, Німеччина, США та інші. Його організаторами є Рада міжпарламентської асамблеї держав-учасниць СНД і Міністерство культури АР Крим. Кінематографічний форум завершився 31 серпня, за цей час у його рамках відбулися денні та нічні кінопокази, конкурсні перегляди, музично-поетичні салони, «круглі столи», творчі зустрічі з артистами, а також змагання з ловлі риби у відкритому морі та товариський футбольний матч команд Ради міністрів АР Крим і збірної учасників телекінофоруму «Разом».

ВІДДАЙТЕ НАШІ МАЯКИ!

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.).

У такий спосіб тепер підлягають виконанню накази Господарського суду Криму від 16 жовтня 2006 року та 26 серпня 2008 року про вилучення в Міністерства оборони Росії п'яти маяків: Тарханкутського, Євпаторійського, Айтодорського, Ялтинського, Солонувського у Каламітській затоці біля міста Саки. А також найближчим часом мають бути вилучені українськими судовими виконавцями й повернуті Україні дві станції радіонавігаційної системи РС-10 – в Євпаторії та на території Тарханкутського маяка, низка навігаційних знаків та інше обладнання, розташоване вздовж кримського узбережжя.

З цього приводу міністр оборони України Михайло Єжель зазначив: «Коли заходиш у територіальні води держави, то саме ця держава несе повну відповідальність за всі заходи. Нонсенсом є те, що такі об'єкти використовуються іншою державою. Гідрографічні об'єкти повинні належати нашій державі», – цитує силовика міністра департамент преси і зв'язків із засобами масової інформації Міноборони. Там же підкреслили, що ведення переговорів і прийняття рішень у цьому напрямі – компетенція не Міноборони, а судів і МЗС.

Росія ж вважає, що питання належності маяків українські суди вирішувати не можуть. У МЗС України зазначили, що проти спроб громадських організацій силового проникнення на територію маяків – ця справа має вирішуватися шля-

хом переговорів. Про це сказав на брифінгу директор Департаменту інформаційної політики зовнішньополітичного відомства Олег Волошин, наголосивши, що російська сторона відмовляється від виконання рішень українського суду, посилюючись на їхню невідповідність регламенту вирішення спірних питань, передбаченому базовими угодами по Чорноморському флоту РФ. «Ми не хочемо перетворювати питання маяків, як це було в попередні роки, на конфліктну ситуацію в Криму», – водночас підкреслив Волошин.

Нагадаємо: ще в 2006 році Україна неодноразово робила спроби вилучити маяки та інше навігаційне обладнання Чорноморського флоту РФ, посилюючись на рішення судів різних інстанцій. При цьому справа закінчувалася тим, що представники ЧФ РФ просто не пускали українських виконавців на територію своїх баз.

Як пояснюють експерти, суть проблеми в тому, що в договорі про базування ЧФ у Криму детально не прописано процес використання гідрографічних об'єктів, включаючи маяки. До того ж, територія кожного маяка – це кілька гектарів землі морського узбережжя. Відтак проблема маяків пов'язана не стільки з питаннями державної безпеки, скільки з банальною матеріальною зацікавленістю окремих чиновників, які не бажують розлучитися з дачами на території маяків. А конфлікти з Росією триватимуть доти, доки ЧФ перебуватиме в Україні.

Андрій КЛИМЕНКО, голова ради Таврійського інституту регіонального розвитку:

– Якщо розглядати цю проблему саму по собі, то позиція української сторони видається зовсім логічною. Відповідно до морських правил, традицій і звичаїв за такі об'єкти, як маяки, несе відповідальність держава, на території якої вони розташовані. Але якщо розглядати питання маяків у загальнополітичному контексті російсько-українських відносин, то можна трактувати дії української сторони як відповідь на дії сторони російської. Коли сперечаються навіть не держави, а двоє людей, кожен шукає козирі, які покладе на стіл.

Павло РУДЯКОВ, директор Інформаційно-аналітичного центру «Перспектива»:

– Алгоритм розв'язання цієї проблеми однозначний: маяки, що перебувають на території нашої держави, мають належати Україні. Але оскільки існують певні міждержавні домовленості, то це питання має розв'язуватися на зовсім іншому рівні, а не на рівні українських судових інстанцій. Є такий сегмент міжнародного права, як морське право. І там чітко визначено, хто і як має регулювати ці відносини. У нас є грамотні юристи, і усе можна вирішити в «регулярному режимі». Політичної чи міждержавної проблеми маяків не існує. Думаю, це проблема майнова. Не потрібно навіть їздити в автономію, щоб знати: Крим – це, насамперед, земля. І це те, що цікавить офіційні й неофі-

ційні Київ і Москву. Чергова група людей хоче реалізувати свої майнові інтереси, прикриваючись нібито інтересами держави. Чи виграла б Україна зараз, якби маяки повернулись у її власність? Ні. Виграла б група людей, яка за цим стоїть.

Євген ЛУПАКОВ, заступник голови Спілки офіцерів України:

– Україна як морська держава відповідає за безпеку в зоні своєї відповідальності, але забезпечити її не може. Тому єдиний вихід: українська влада має звернутись до міжнародного суду із вимогою, щоб окупаційні російські війська були виведені з території країни. Але, здається, Україні нецікаво вирішувати це питання. Влада відволікає увагу громадян

від реальних проблем. А в угодах про умови перебування Чорноморського флоту РФ на території України та передачу в оренду певного майна гідрографія розписана до окремого будиночка, кожен об'єкт чітко вказано. І в цих об'єктах гідрографії жодного кримського маяка немає. Маяки не були в оренді Чорноморського флоту. Навколо ж кожного маяка є ще будинки. У них раніше жили люди, які обслуговували маяки. Зараз їх використовують хто як хоче. І їхня кількість зростає. І будують свої дачі, я думаю, навіть не громадяни України.

...Насамкінець, нагадаємо, що Леонід Кучма, підписавши в 1997 році угоду з Росією про базування Чорноморського флоту в

Криму, віддав півострів і місто Севастополь на 20 років під контроль іноземної держави. Нині цю фактичну окупацію українських територій продовжено ще майже на 30 років. За цей час під впливом Москви у Криму можуть трапитися різні події, можливо, й такі, що зумовлять втрату цих земель Україною. Відтак – немінуча подальша втрата контролю над усім узбережжям Чорного та Азовського морів, посилення загального тиску на Україну і висування нових територіальних вимог. А це може стати новим імпульсом для сепаратистських рухів на сході, півдні й заході країни, призвести до розпаду України і краху державності.

Віктор ХОМЕНКО

СВЯТО У НЕБІ Й НА ЗЕМЛІ

День 20-ї річниці Незалежності України з розмахом відсвяткували у Криму військовики. Єдиний в Україні батальйон морської піхоти презентував свою бойову програму в Феодосії.

Відточеними рухами, жорсткими прийомами, приголомшливими вигуками, ефектними пострілами з АК-74, розбиванням цеглин та скляних пляшок хлопці вкотре довели, що морська піхота – це сила!

Голі долоні – це небезпечна зброя тренованої людини навіть проти озброєної охорони. У цьому переконалися сотні глядачів під час показових виступів воїнів десантно-штурмової роти морської піхоти ВМС України, де командиром є капітан Вадим Бондаренко.

Ось кандидат у майстри спорту з вільної боротьби стрункий та підтягнутий матрос Анатолій Чернов виходить проти матроса Кирила Арестова. Ще більше публіку «під-

триває» бій матроса Дмитра Іваницького одразу з двома нападниками. Кілька коротких відточених рухів – і «супротивники» лежать на землі.

Не менше враження на глядачів справляє розбивання палаючих цеглин, стрибки через зброю з примкнутими багнетами.

Але це ще не все. Щоб остаточно переконати глядачів у тому, що ці воїни пройдуть і Крим, і Рим, і мідні труби, морська піхота розкриває білі куполи над акваторією Чорного моря.

У небі – сім десантників. І кожен – особистість з унікальним досвідом. Серед них інструктори парашутно-десантної підготовки – майор Ростислав Ломтев, який за своїми плечима має близько сотні стрибків та досвід служби у миротворчому контингенті в Іраку, та капітан Дмитро Голубицький, який уже давно переступив через другу сотню стрибків. Не менш досвідчений інструктор старший лейтенант Сергій Валько, який недавно командував загоном морської піхоти під час успішної гуманітарної операції з евакуації цивільних громадян з палаючої Лівії та має близько 100 стрибків. Серед професіоналів піднебесної справи і контрактики, інструктори старший сержант Владислав Щербін – понад 300 стрибків, старший сержант Максим Романов – понад 100 стрибків, а також прапорщик Дмитро Навресь – близько 100 стрибків. І навіть тендітна дівчина, бойовий санінструктор десантно-штурмової роти сержант Юлія Мединська вже виконала понад 50 стрибків!

Командир Феодосійського гарнізону підполковник Олександр Конопотенко зауважив, що у цей святковий день морські піхотинці ще раз підтвердили думку, що без сильної армії немає міцної держави, і таким чином долучилися до акції «Армія – основа державності», яку проводить регіональний медіа-центр Міністерства оборони України в АР Крим. А мешканці і гості Феодосії оцінили військову доблесть і звитягу одного з елітних родів військ.

Цього дня також у кінотеатрі «Крим» відбувся святковий концерт, а у Феодосійському музеї старожитностей на книжковій виставці показали рідкісну українську літературу з фондів наукової бібліотеки музею.

А ввечері на набережній було не проштукатурено – тисячі людей з нетерпінням чекали кульмінації свята. І ось небо над Феодосійською затокою розквітло фантастичними, казковими букетами святкового феєрверка на честь 20-ї річниці державної Незалежності України.

Руслан СЕМЕНЮК
(Регіональний медіа-центр Міністерства оборони України)

Фото автора

«ОБНІМІТЬСЯ Ж, БРАТИ МОЇ, МОЛЮ ВАС, БЛАГАЮ...»

У Севастополі відсвяткували День Незалежності України. Кульмінацією подій, серед яких можна вирізнити: виставки, концерти, вручення паспортів тощо, стало традиційне покладання квітів до пам'ятника Тарасові Шевченку. Шкода, що протягом 20 років сценарій святкування, скажімо так, зазнавав змін. Спочатку біля пам'ятника збиралися всі разом: влада і громада, по черзі виголошували промови, клали квіти під тужливу мелодію «Реве та стогне...», а далі йшли святкувати - кожен у свій бік. Бо владі і громаді одвічно «не по дорозі».

Пізніше до Тараса почали приходити по черзі. Спочатку громадські організації, потім - влада, після всіх приходили політичні партії, частіше за все - опозиційні. Проте 24 серпня відвідати це святе місце міг будь-хто, аби тільки було бажання. Не знав пересічний люд, яке мав шаста, не цінував його, аж поки не опинився перед заборонаю. Цього року рішенням суду заборонили «масові заходи» біля пам'ятника Шевченку «Конгресу українців», є в нас така громадська організація.

Я нікого не хочу образити, але ця організація така квота і бездіяльна, що припуститися думки, наче вона чинитиме якісь правопорушення, може хіба що божевільний. Саме цій законслухняній організації, керованій паном Богданом Морозом, спало на думку подати заявку до держадміністрації Гагаринського району (у цьому районі встановлений пам'ятник) на дозвіл провести святкування біля пам'ятника, після того, як покладе квіти влада, окремо від усіх.

А що такого? Хіба у нас не демократія? Більше того, виокремлюватися - це по-нашому, по-українськи. Кожен сам по собі - гетьман. До речі, за всі 20 років біля красеня-пам'ятника (у Севастополі надзвичайно красива скульптура) жодного разу ніхто не сварився і не штовхався.

Заявку пан Мороз відніс 22 серпня, а 23 - одержав повістку до суду. Вийшов звідти вже «героєм», тримаючи у руках документ, що забороняв «Конгресу українців» 24 серпня проводити «масові заходи» біля пам'ятника Шевченку.

Були, звісно ж, у цій забороні й аргументи: Партія регіонів, виявляється, ще раніше подала заявку, також на окреме святкування, на увесь день, аж до вечора. Масовість святкуючих від ПР у заявці планувалася до 2000 осіб. «Конгрес українців» був дещо скромнішим: до пам'ятника мали надійти лише 100 чоловік. Суд вирішив, що сили нерівні і може статися сутичка.

Ображений пан Мороз таки приходив того дня до пам'ятника й був дуже здивований, не побачивши там жодного представника від Партії регіонів. Проте міліція була невблаганна: йому нагадали про рішення суду й попросили покинути територію.

«Якби ж ми вчилися так, як треба», то пам'ятали б Тарасові заповіді: «Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю...»

Лідія СТЕПКО

Покладання квітів

Севастопольська влада

Українські моряки

Севастопольці Іван Шульга та Іван Подільник, вояк УПА (праворуч)

Книжкова виставка до свята

СЛОВО - ЗБРОЯ

НЕ ВПАДАЙМО В АПАТІЮ!

Так вже є: шлях наш мічений втратами. Додалося і болю, і мук. Не піддаймося, браття, апатії! Не зронімо наш прапор із рук!

Хто сказав: легко бути безстрашними, Коли в страху тримають людей? Розчаровані днями вчорашніми, Не змарнуймо наш завтрашній день!

Я кажу: дай нам, Господи, мужності, Збав нас, Боже, порожніх розмов. Що завгодно, лише не байдужості, Бо над прірвою вже стоїмо.

Скільки ж можна без міри все ганити І за носа водити народ? Маєм правді у вічі поглянути Та вжахнутись, що буде за крок.

Лиш байдужа душа не збентежиться, Що Україну втрачаємо ми. Гендлювання святим - Незалежністю - Все одно, що торгівля людьми.

Як раділи: дісталась безкровною Ти - неначе дарунок небес. Чужомовно, як досі, говоримо, Мов нема, Україно, тебе!

А було ж по-українськи вже модою. По-українськи весь світ тебе чув. Нема більшої зради народові - Загасити духовну свічу.

А потому й угоди з орендами, Що загнали країну у кут. З непомірними влада потребами. І народ на голоднім пайку.

Доборолись... І Господу молимося. А по-божому жити - ніяк! Ти прислухайсь до власного голосу, Україно стражденна моя!

Будеш вільною, мамо, й багатого, Коли нищих позбавишся ти. Я кажу: не впадаймо в апатію, Ідімо твердо, брати, до мети.

Рідне слово не біймося мовити - Наших душ і сердець знамено. Україна - над усе в світі золото. І народу належить воно.

А тому шануватися маємо, Щоб українська Україна була. «Ще не вмерла...» всі дружно співаємо. От ще б дружно зробить, щоб жила!

Іван ЛЕВЧЕНКО

(Першодрук, 29 серпня 2011 року)

Іван Левченко

БІЛОРУСЬКЕ СВЯТО З ТАРАСОМ

Оскільки білоруси святкують свій День Незалежності відразу після нашого (субота 25 серпня), то біля столичного університету в цей день знову майорили державні й національні прапори (тільки цього разу більше було білоруських), а також прапори багатьох громадських організацій. А біля підніжжя пам'ятника Тарасові Шевченку гості з Білорусі розгорнули величезне біло-червоно-біле полотнище. Треба сказати, що державний і національний прапори у білорусів абсолютно не збігаються, патріоти лукашенківський прапор не визнають і з собою не возять... Кияни з цікавістю підходили до мітингувачів, розпитували про білоруські реалії, а потім і самі долучалися до святкування. У повному складі був присутній відомий український хор «Гомін» під керівництвом Леопольда Яценка, а з білоруського боку – декілька бардів.

Треба сказати, що останнім часом інтерес українців до білоруських подій дещо зріс. Може, тому, що український політичний вектор якийсь непомітно почав наближатися до білоруського? Ну а раз так, то й досвід «сябрів» може бути не зайвим... Під час Всесвітнього конгресу українців, що проходив у Києві 19–21 серпня, автор цих рядків підійшов до члена Спілки білоруських письменників,

В'ячеслав Сівчик

Сяржук Долгушев

жук Долгушев ще перед мітингом заспівав народну пісню, записану десь на Берестейщині. Хай це і не зовсім українська мова, та все-таки щось дуже близьке і рідне:

*Велитай, велитай, перепілко
Велитай, велитай, перепілко
Поглянь, у нас тутай жита кілько
Поглянь, у нас тутай*

жита кілько...

Реакція киян підтвердила думку деяких інтелігентів – якщо й почнемо колись системно працювати над зближенням України й Білорусі, то Берестейщина і північний захід Чернігівщини відіграватимуть особливу роль. Адаже в першому випадку у місцевому фольклорі є багато українського, в другому – білоруського. Інтелігенти, вихідці з цих регіонів, просто створені для налагодження співпраці; красномовним прикладом є згадуваний мною Валерій Стрілко, українець родом з північної Чернігівщини. Він і слово білоруське, і пісню міг чути ще в ранньому дитинстві, тому й досяг так багато в перекладацькій сфері.

* * *

Ще один бард, Андрей Плясанов, заспівав пісню, яка дуже нагадувала улюблений українцями твір Сергія Фоменка, що його виконує гурт «Мандри». Тільки у білоруса замість «Не

був виступ голови Руху Солідарності «Разом» (В'ячеслава Сівчика) зводились до того, що нам треба об'єднуватися і разом боронити незалежність України й Білорусі.

Почекавши, поки закінчиться мітинг, я підійшов до пана Сівчика і запитав, як він дивиться на контакти білоруської молоді з Мінська, Вітебська, Гомеля, Гродно з українцями Харкова, Одеси, Донецька, Сімферополя? Чи це не зробило б ефективнішою нашу боротьбу за мову? Ось що відповів пан В'ячеслав:

– Сподіваюся, що така співпраця буде. Вже найближчим часом будуть відбуватися різні акції, наприклад, презентація книги Уладзіміра Некляева українською мовою. Це дуже добре, бо хочеться, щоб у нас було якомога більше перекладів з білоруської на українську і навпаки. Ось тільки, із зрозумілих причин, у першу чергу ми зміцнюємо зв'язки не з українським Сходом, а із Заходом та Центром, зокрема з Києвом. Просто тут більше контактів, знайомств... Нещодавно нам вдалося зареєструвати білоруський центр «Захід» у Львові. Будемо втілювати в життя деякі проекти. Українцям будь-якого регіону буде цікавим наш досвід. На жаль, офіційна «двомовність» для білорусів уже є реальністю... До речі, той референдум, коли нам нав'язали російську як другу державну, був антиконституційним. І будь-яка нормальна білоруська влада його відразу ж анулює. Знаєте, мене лукашенківська влада судила декілька десятків разів. І я завжди наполягав на тому, щоб суд відбувався на моїй рідній мові.

Але завжди чув одну й ту саму відповідь: «У нас в Беларусі два государственных языка, поэтому мы будем вас судить на русском». Отже, у наших умовах «двомовність» – це лише фікція, демагогія. Рідною мовою навчається лише 16% школярів, але вони вчать переважно в невеличких сільських школах. А село білоруське вироджується, і рівень освіти в сільських школах ще нижчий, ніж був 20–25 років тому в умовах СРСР. Нам і у містах не дозволяють створювати елітарні освітні заклади! Є, щоправда, один ліцей... Але ж у якому столітті ми тоді живемо? І ще одне: дивно, що в Україні існує міф про білоруське процвітаюче село і про наш калгас, який нібито є ефективною формою господарювання. Та у нас вже є села, де люди розучилися навіть садити бульбу... І лінюються гнати самогону, бо звикли користува-

тися лише російською «хімією»...

Та я знову повернуся до теми мови: у західному обласному центрі Гродно немає жодної білоруської школи, жодного білоруського класу! А це ж, за логікою речей, мало б бути щось на зразок Львова чи Луцька... Тому українці Києва, Львова, Донецька і Сімферополя повинні знати правду. Нам треба створити масу найрізноманітніших українсько-білоруських структур! У першу чергу, інформаційних. Коли відбулася «помаранчева» революція, мене просили, щоб я давав інтерв'ю для ЗМІ Півдня і Сходу України. І я охоче робив це. Тим більше, що в цих регіонах, особливо на Донбасі, є чимало вихідців з Білорусі. І зараз, якби якийсь незалежний одеський чи харківський канал попросив мене це зробити, я б із радістю погодився. Важливо, щоб були люди, патріотичні середовища, для яких контакти з білорусами були б важливими, необхідними. Майбутнє наших народів закладається саме зараз, і це важливо усвідомлювати.

* * *

У Сяржук Долгушева я запитав про враження від святкування. І ще поставив одне непросте запитання: чи не вважає він, що події в Україні будуть розвиватися за білоруським сценарієм? Ось що відповів бард:

– Свято вдалося. А ще нам дуже сподобався Київ. Головне те, що ми тут не соромимося розмовляти рідною мовою. А в Мінську, почувши білоруську, перехожі на вас подивляться, в кращому випадку, скося, а то й зовсім вороже. Київ набагато толерантніший. У вашій столиці багато людей розмовляють українською, напевно, з 50% буде. Державну мову можна почути не лише від політизованих людей чи людей культури, але й від службовців, продавців у магазинах. Тому не думаю, що вам загрожує втрата мови і незалежності. Проте все

залежатиме головним чином від активності людей. Треба берегти досягнення української незалежності, а вони у вас, безперечно, є. Що стосується нас, бардів, то ми із задоволенням будемо приїздити до вас, адже ніщо так не об'єднує людей, як пісня!

* * *

Потім я підійшов до Леопольда Яценка і його співочого колективу. Завжди мріяв познайомитися із цією людиною, щиро подякувати подвизнику! Адаже знав, що хор «Гомін» існує вже 43 роки. Завдяки йому навіть у радянський період національно стурбовані українці відчували себе деякою мірою «культурно захищеними». Адаже коли пісню опікуються такі одержимі люди, то бодай щось із цього найціннішого українського скарбу зберігається, залишається для нащадків. Добре, що зі мною був свіжий номер «Кримської світлиці» із статтю Лідії Степко «Українська пісня як соціальний обов'язок» на титульній сторінці. Газетою на radoцях вирішив поділитися зі мною наш давній київський передплатник, професор Василь Горбачук. Мовляв, встигли-таки до Дня Незалежності, відродили улюблене видання! І я тепер йому був дуже вдячний, адже кращого приводу для початку розмови з Маестро годі собі уявити! Леопольд Яценко був зворушений статтю (це ж треба – така гарна назва, така конструктивна постановка питання!) та й інші учасники хору були раді. Особливо, коли довідалися, що «Світличка» знову відроджується. Адаже знали про її проблеми, стежили за розвитком подій. Думаю, що тепер і серед учасників хору «Гомін» будуть наші постійні передплатники. І попереду буде ще не одна зустріч із білоруськими бардами! На цій зворушливій ноті я й завершу свій репортаж з білоруського Дня Незалежності у Києві.

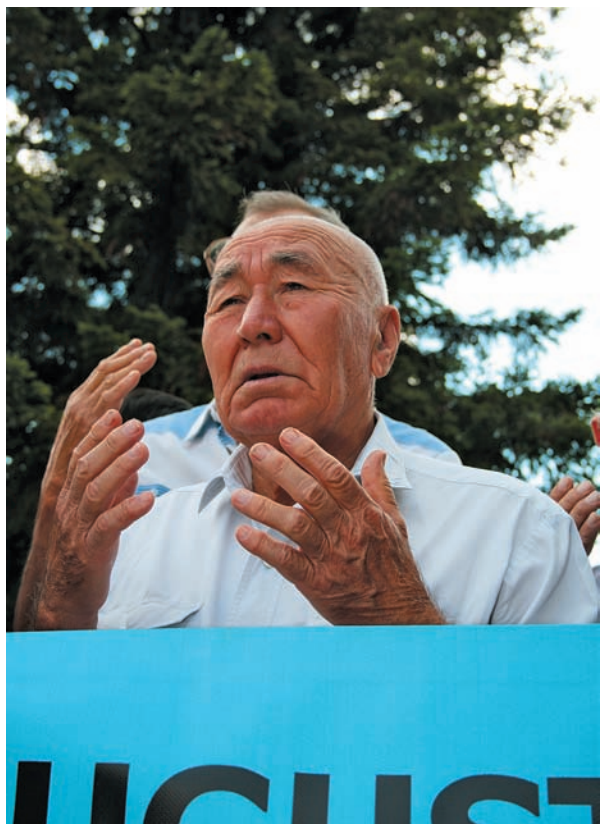
Сергій ЛАЩЕНКО

Хор «Гомін» зі «Світлицею»

ГІТЛЕРІВСЬКА ОКУПАЦІЯ, СТАЛІНСЬКА ДЕПОРТАЦІЯ...

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

Представниця однієї з молодіжних організацій Ніяра Нагаєва розповіла, що гітлерівська окупація і сталінська депортація залишили живими лише трьох із 18 членів родини її дідуся. Решта ж – або загинули, або пропали безвісти. «Мої бабуся і дідусь пам'ятають про це, і з дитинства вони мені розповідали про те, як було важко і страшно, – каже вона. – Коли вони це розповідали, то дуже переживали, і сльози, що були у них на очах, передаються тепер мені».

Лідер Кримської організації Конгресу українських

націоналістів Василь Овчарук у своєму виступі закликав не забувати не лише жертв нацистів, але й комуністів, хоч це і викликає спротив влади.

«Ми не маємо права забувати мільйони і мільйони безневинних жертв, людей таких, які зібрані тут – молодих і старших. І тих, хто тільки народився. Усіх, хто хотів жити, кохати, працювати, приносити користь цій землі», – наголосив Василь Овчарук.

Він, а також інші оратори закликали заборонити в Україні Комуністичну партію і комуністичну ідеологію.

Учасники мітингу засудили згортання демократії в Україні, відкрите возвели-

чання деякими політиками і політичними силами комуністичної ідеології та виправдання ними злочинів СРСР, ігнорування владою необхідності покарання осіб та заборону організації, що причетні до комуністичних злочинів, а також протидію частині українського політикуму процесу повернення і відновлення прав раніше депортованого кримськотатарського народу.

Один із лідерів Меджлісу Рефат Чубаров повідомив, що резолюція мітингу в Сімферополі буде відправлена не тільки українському керівництву, але й до європейських інституцій.

Володимир ПРИТУЛА
Фото О. Носаненка

РЕЗОЛЮЦІЯ

учасників Всекримського мітингу, присвяченого Загальноєвропейському дню пам'яті жертв сталінізму та нацизму в ім'я збереження пам'яті про жертви масових депортацій і страт

72 роки тому, 23 серпня 1939 року, підписанням у Москві пакту «Ріббентроп - Молотов» між комуністичним СРСР і фашистською Німеччиною було відкрито закріплено співробітництво двох тоталітарних держав і людиноненависницьких ідеологій ХХ століття - фашизму і комунізму, що принесли народам Європи геноцид, порушення прав і свобод людини, військові злочини і злочини проти людства.

Сотні мільйонів людських жертв і десятки народів, щодо яких здійснювалася державна політика з їх повного фізичного знищення, - такі підсумки злочинної діяльності фашистської Німеччини та комуністичного СРСР, які стали справжньою катастрофою для всієї людської цивілізації.

Оскільки наслідки скоєних фашистською Німеччиною і комуністичним СРСР військових злочинів і злочинів проти людства не усунені в повному обсязі, а народи, які зазнали тотальної депортації з метою їх знищення, все ще не відновлені у своїх правах, у ряді країн, в тому числі і в Україні, зберігається небезпека, що може знову повернути суспільство до катастрофи.

До таких небезпек і викликів ми відносимо:

- відсутність справді демократичної системи, що забезпечує повне дотримання прав і свобод людини;

- відкрите вихвалювання низкою політичних партій України і значною частиною українського політикуму комуністичної ідеології і виправдання ними злочинів комуністичного режиму СРСР;

- ігнорування необхідності ухвалення законів, спрямованих на безумовне засудження всіх злочинів комуністичного режиму СРСР і кримінального переслідування осіб, які брали безпосередню участь у їх вчиненні, заборона діяльності політичних сил, які спо-

відують ідеологію расової, класової, етнічної та релігійної переваги;

- протидія процесу повернення, облаштування і відновлення прав кримськотатарського народу, який зазнав депортації зі своєї Батьківщини і який насильно утримували впродовж десятиліть у місцях вигнання.

Ми, учасники Всекримського мітингу, присвяченого Загальноєвропейському дню пам'яті жертв сталінізму та нацизму в ім'я збереження пам'яті про жертви масових депортацій і страт, проведеного в Сімферополі 23 серпня 2011 року, висловлюючи безумовну підтримку прийнятій Парламентською Асамблеєю Організації з Безпеки та Співробітництва в Європі (ОБСЄ) 3 липня 2009 року в м. Вільнюс резолюції «Заохочення прав людини і громадянських свобод у регіоні ОБСЄ в ХХІ столітті», заявляємо про свою рішучість і надалі сприяти становленню суспільства, що відкидає тоталітарне правління у будь-якій формі незалежно від його ідеологічних засад.

У зв'язку з цим ми вимагаємо від Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України безумовного дотримання Українською Державою міжнародно-правових актів та сфери дотримання прав людини і прав народів.

Ми звертаємося до ОБСЄ, Ради Європи і Європейського Союзу із закликом максимально сприяти у відновленні прав кримськотатарського народу, що повертається на свою Батьківщину, - народу, щодо якого комуністичним режимом СРСР протягом десятиліть здійснювалася політика геноциду.

Разом з усіма народами Європи ми схилимо голови перед пам'яттю мільйонів жертв сталінізму і нацизму! Наш обов'язок і наше завдання - зберегти мир і забезпечити гідні умови для вільного і всебічного розвитку всіх народів і всіх людей!

Прийнято на Всекримському мітингу, присвяченому Загальноєвропейському дню пам'яті жертв сталінізму та нацизму в ім'я збереження пам'яті про жертви масових депортацій і страт, м. Сімферополь, 23 серпня 2011.

КРИМСЬКІ СЕЛА ПІДКЛЮЧИЛИ ДО СОНЦЯ

ПОЗБАВЛЯЄМОСЬ ЕНЕРГОЗАЛЕЖНОСТІ?

До 7,5 МВт вдалося довести потужність сонячної електростанції біля села Родникове, що під Сімферополем, хоча не минуло й року від її запуску. Спорудила одну з найбільших в Європі геліостанцію австрійська фірма Activ Solar минулої осені з запорізьких комплектуючих на основі панелей з полікристалічного кремнію.

Це дозволить уже невдовзі виробляти сонячної енергії до 9,3 млн. кіловат-годин щороку, запевнили фахівці, яких працює тут усього п'ять. Й розповіли: повністю автоматизована станція складається з 34 тисяч панелей із полікристалічного кремнію, що розташувалися на 15 гектарах угідь. Фотоелектричні пластини збирають сонячне світло й перетворюють на постійний струм. Його регенерує трансформатор і передає на найближчу електростанцію. Так отримана енергія сонця надходить на спільний енергоринок України, й потім споживачам за ту саму ціну, що й будь-яка інша.

Селяни Родникового й навколишніх сіл – Аркадіївки, Кубанського, Нового Миру, Шкільного (загалом понад п'ять тисяч жителів) кажуть, що тарифи на електрику у них не підвищили, зате зовсім зникли перебої з її подачею: поливати город чи дивитись телевизор тепер можна коли завгодно. Одна панель виробляє 230 Вт, яких вистачає, щоб одночасно запалити п'ять лампочок. Термін служби панелей 25 років, їх легко можна замінити на нові, вироблені Запорізьким заводом напівпровідників. Енергетики зізналися, що поки що сонячна енергія дорожча за електрику в 2,5 раза, але завдяки державному «зеленому тарифу» споживачі цього не відчують. А проект окупиться вже за шість років, і тепер не доведеться спалювати тонни вугілля й газу та забруднювати довкілля. Тож у Сімферопольському районі вже невдовзі з'явиться ще одна екологічно чиста електростанція потужністю 100 МВт.

Сонця на півострові – 275 днів на рік, як і в Італії. Це дає можливість отримати енергію, рівну 380 тисячам тонн умовного палива. Ще й, крім сонця, Крим має колосальний потенціал практично усіх видів відновлювальних джерел енергії: вітрової, геотермальної, доквілля, біомаси й малих річок: річний потенціал усіх разом таких енергоносіїв еквівалентний 7069 млн. кубометрів природного газу. Ця цифра значно перевищує об'єми спільних річних енергетичних потреб автономії. Мета прискореного освоєння природних джерел енергії в Криму – якнайшвидше зменшити залежність від постачання зовні й поетапно примножити частку відновлювальної енергії в енергобалансі півострова.

Зауважимо, що спроби змусити служити кримчанам енергію Ярила почалися рівно чверть століття тому, коли біля селища Щолкіне поруч з Кримською АЕС спорудили першу в світі сонячну електростанцію баштового типу потужністю 5 МВт. Через вісім років вона виробила понад 2 млн. кіловат-годин. Але тоді ж припинилося фінансування, й екологічно чиста, але дорога електрика стала «неконкурентоспроможною». З того часу різко заго-

стрилася проблема енергоносіїв, вартість кіловатів зросла на порядок, й отримання енергії з сонячних променів перестало бути надто витратним.

Нині у цій справі є багато хороших новин. Ця ж фірма вже завершила будівництво першої черги однієї з найбільших у світі сонячних електростанцій у селі Охотнікове Сакського району потужністю 25 МВт на рік й дозволить скоротити до 20 тис. тонн викидів вуглецю щороку та забезпечити електроенергією близько п'яти тисяч господарських об'єктів. Хід успішної реалізації своїх проектів компанія Activ Solar презентуватиме днями на міжнародній виставці Intersolar у Мюнхені.

А німецькі інвестори компанії «WKN Windkraft Nord AG» у відповідь на щире зацікавлення й гарантії співпраці уряду автономії зголосилися швидко збудувати у Джанкойському й Красноперікопському районах Криму дві вітроелектростанції за майже 600 млн. євро загальною потужністю 400 МВт. Керівники цієї компанії зазначили, що для них Крим являє чималий інтерес у питанні розвитку альтернативних джерел енергії. Втіленням подібних проектів зайнялося створене Агентство регіонального розвитку автономії, головні завдання якого – не лише безпосереднє залучення надійних інвесторів, а й турботливе супроводження їхніх проектів. Результат не забарився: не лише німецькі, а й американські, англійські, французькі, португальські інвестори вже почали споруджувати на півострові кілька вітроелектростанцій на 8 млрд. євро. загальною потужністю 5 тисяч МВт.

Крім того, в Криму стартує новий проект у галузі альтернатив-

них джерел за участі грецьких інвестицій із запланованим об'ємом вкладень 795 мільйонів євро. У результаті реалізації всіх цих проектів Крим «уже до 2014 року збільшить виробництво електроенергії втричі й забезпечить власні потреби більш ніж на третину», зазначають урядовці автономії. Й підкреслюють, що стимулювання альтернативної енергетики й інноваційної промисловості стали чільним напрямком розвитку Криму.

ПРИПЛЮСУЄМО

Й ЕНЕРГОНОСІЇ З ГЛИБИН?

З'явилися втішні новини й у царині власного видобутку вуглеводнів. Фахівці дочірньої компанії «Нафтогаз України» – ДАТ «Чорноморнафтогаз» повідомили, що в поточному році отримають у своє розпорядження чотири нових технологічних судна, баржу для швидкого вкладання труб, потужну плавучу бурову установку й устаткування для видобутку і освоєння шельфу Азово-Чорноморського басейну. Завдяки новому устаткуванню компанія найближчим часом освоїть два нових газових родовища – Одеське й Безіменне – та почне експлуатацію першого в Чорному морі нафтового Суботинського родовища.

Сучасне обладнання дозволить продовжити розвідку й видобуток на більших глибинах, де виявлено 11 перспективних структур. Прогнозні ресурси п'яти з них складають близько 70 млрд. кубометрів газу, запаси останніх шести – понад 70 млн. тонн нафти. Нова установка «Петро Годованець» дозволить компанії вийти на глибини до 120 метрів з бурінням свердловин до 9 тисяч метрів. А розробка свого шельфу Чорного моря дасть мож-

ливість Україні подвоїти власний видобуток газу. До речі, наша держава нині щороку видобуває зазвичай 20 млрд. кубометрів газу, подвоєння цього ресурсу дасть змогу відмовитися від закупівлі значних обсягів дорогого російського газу. (Цього року ми плануємо придбати його 40 мільярдів кубометрів). Отже, розробка родовищ вуглеводнів на вітчизняному шельфі посилить енергобезпеку нашої країни.

За оцінками експертів, тільки на Прикерченській ділянці шельфу запаси перевищують 10 мільярдів кубометрів. Видобуток лише тут дозволив би Україні збільшити притік власного газу на 4 млрд. кубометрів, а нафти – на 3 мільйони тонн.

НАФТА Й ГАЗ СТАНУТЬ ДОСЯЖНИМИ. АЛЕ ДЛЯ КОГО?

Схоже, цей «енергопрорив» не входить у плани нашої північної сусідки. Чим же ще пояснити невирішення протягом уже 15 років питання делімітації морської частини державного кордону між Україною і Росією в Керченській протоці? Адже саме на паритетній розробці родовищ, розміщених на цій прикордонній території, наполягає російська сторона, яка вважає цю частину морського шельфу спірною.

Суперечка про кордони в Азовському морі та юрисдикцію Керченської протоки надто затяглася. Досі Київ наполягав на визнанні кордону згідно з картами генштабу СРСР – на основі адміністративного поділу між Українською РСР й РСФСР. Це означає, що Україна має відійти близько 60% акваторії моря й повний контроль над суднохідним каналом у Керченській протоці, нині платний для проходу росіян. Та російська сторона відмовляється визнати цей принцип, стверджуючи, що в часи СРСР внутрішні кордони були умовними. Тому Кремль пропонує провести нову лінію кордону за так званою модифікованою середньою лінією, рівновіддаленою від берегів обох країн, а також передбачити спільне використання каналу.

Керченська протока – давній камінь спотикання між Росією й Україною. Її ділять сусіди безуспішно ледь не від часу здобуття нашою країною незалежності, хоча було вже 50 раундів перемовин. Сушу якість поділили, а ось з водою – ніяк. Українська сторона ще в 1998 році позначила свою акваторію. Прокреслила кордон згідно з картами СРСР, як при його роз'єднанні й було домовлено. Росія, керуючись іншою угодою, це не прийняла, й понині вважає протоку спільною територією. Стара про-

блема неделімітованості ініційована не нашою стороною. Є указ Президента України про проходження лінії кордону, яка з нашого боку визначена чітко. Але російська сторона досі керується договором про спільне використання Азовського моря й Керченської протоки від 2004 року й цю лінію не визнає, що призводить до плутанини. Наші судна дотримуються лінії, російські – ні, бо деякі з них можуть займатися браконьєрством, обмінюватися контрабандними вантажами, нафтопродуктами з якірних стоянок, пересаджувати не легалів. Адже законодавство наших країн різне: порушення кордону в нас – адміністративне порушення, у Росії – кримінальний злочин. Чому ж тоді виходить так: Росія кордон не визнає, але рибалок за його незаконний перетин... штрафуює.

Попередня переговорна позиція базувалася на твердому підґрунті – основоположних принципах Конституції України про територіальну цілісність нашої держави. На жаль, останнім часом Україна вже зробила ряд поступок росіянам з питання делімітації Азовського моря й розмежування Керченської протоки, наголошують експерти. Бо нинішнє керівництво нашої держави, відмовляючись від принципу спільних вод, водночас ніби й готове прислухатися до пропозицій росіян та лояльніше підійти до розмежування Керченської протоки, Азовського й Чорного морів... змістивши лінію кордону в наш бік. Росіяни ж твердять: мовляв, треба прокласти кордон так, щоб і ваша Тузла, і все, що до неї прилягає, було спільним. Тобто прагнуть провести кордон по берегах затоки, але решта буде для спільного користування. А такий «братній» переділ вигідним для України не стане. Російська сторона твердить на перемовинах, що, мовляв, усе це є спільним. Однак, вже знаємо з минулого досвіду, що так би мовити «колгоспне» – завжди нічире. То що, віддамо РФ багату на поклади енергоносіїв частину моря? Прикрий приклад із втратою значної морської акваторії біля острова Зміїного вже маємо.

Експерти вважають, що у питанні делімітації кордонів російська сторона міцно тримається своєї вигоди, адже в Азовському морі розвідані багаті глибоководні родовища нафти і газу, належність яких залежить від лінії кордонів. Хоча ситуація не проста, сторони мають врешті вирішити давню суперечку, тому підуть на компроміси. Бажано б, не надто збитковий для нас.

Віктор ХОМЕНКО

ТАНЦЮЮ ДЛЯ ТЕБЕ...

Років 4-5 тому трапився мені у газеті «Порадниця» лист жінки, яка через онкологічну хворобу зазнала мастектомії (так зветься операція з видалення молочної залози). Цей лист був сповнений розгубленості, відчаю: як жити далі? на що очікувати? як знайти себе у цьому світі, який став раптом новою реальністю? А ще німого крику-стогону: допоможіть!

Не знаю, чи багато читачки листів було одержано редакцією для цієї людини, але свого я, написавши, не надіслала. А розповіла я в ньому історію однієї з моїх сусідок. Коли ми познайомилися, минуло вже понад 20 років після кількох її виснажливих онкологічних операцій, про які я й знати не знала. Але знала інше: такої чуйної, доброї людини мені просто не траплялося. Здавалося – увесь сенс її життя полягав у тому, щоб бути корисною навіть зовсім чужим і незнайомим людям.

І ось, переглядаючи книгу Ганни Хомутової (на фото) «Життя після операції», я читаю: «Як і будь-яке серйозне випробування, хвороба – це не тільки біда, але і джерело важливого життєвого досвіду. Часто жінки кажуть про те, що після операції вони по-іншому стали сприймати життя, зблизилися з рідними, прийшли до глибшого сприйняття його сенсу». Можливо, саме це і відбулося свого часу з мою сусідкою, православною християнкою, для якої служіння Богу стало водночас служінням людям. Але все це краще обмірковувати на відстані як фізичному, так і в часі. Втім, якщо вже сталося лихо, з такої книги жінка може довідатися, як їй діяти вже тут і зараз, не вдаючись до філософствувань – надто великий розпач, надто гострий біль. Є в брошурі і розділ «Куди звертатися за допомогою і підтримкою» з конкретними рекомендаціями:

«По всьому світу активно діють організації, створені колишніми пацієнтками онкологічних клінік. Жінки переконані, що ніхто так добре, як вони самі, не уявляє тих труднощів, з якими доводиться зустрічатися, і ніхто не буде докладати стільки зусиль для їхнього подолання».

Для кримчан Ганна Хомутова надає адресу громад-

ської організації Центр реабілітації «Берегиня», яку й очолює. І ось я в «Берегині». Життя тут не надто жваве, але рухається. Над робочим місцем Ганни Корніївни – півтора десятка грамот та фотографії, на одній з яких вона поруч із колишнім Президентом Віктором Ющенком.

– Це коли мені вручали орден княгині Ольги III ступеня, – пояснює жінка.

А поруч з її столом за шторкою Галина Нікітіна допомагає клієнтці впровадити з її новою білизною. Протези замовляються у Києві, в центрі «Ортек», офіційним представником якого в Криму і є «Берегиня». Зі слів її керівниці дізнаюся, що «Ортек» виготовляє протези молочної залози з високоякісних силіконів провідних європейських фірм і видаються вони раз на пів-

там, благодійництву та, здається, покровительству небесних ангелів. Утім про благодійників сьогодні взагалі розповідають неохоче, аби не накласти на їхні голови з десяток позачергових перевірок. Особливо заклопотані податківці: чи не страждає від такого «марнотратства» державний бюджет?

Але таким чином депутата минулого скликання Дмитра Кушчова не залякати. Всі шість років існування «Берегині» він оплачує оренду приміщення та вартість комунальних послуг. А зараз займається ще й ремонтом. Досить дивно, коли 26-річна людина, котра, як кажуть, і життя ще не бачила, раптом виявляє такі зрілі почуття і співчуття до чужого горя.

А ось до держави у Ганни Корніївни є досить серйозні претензії, і небезпідставні. У гонитві за наповненням державного бюджету нею було зліквідовано фонд соціального захисту інвалідів, у якому акумулювалися кошти, одержані від роботодавців, що не створювали робочі місця для інвалідів і в такий спосіб мали забезпечувати роботою тих, кого на своїх підприємствах вважали зайвими. До державної кишені мають піти і кошти зі страхового фонду від нещасних випадків.

Та проблеми були і раніше. З ними зверталася Ганна Корніївна до колишнього мера Геннадія Бабенка і до голови комісії з охорони здоров'я, соціальних питань та у справах ветеранів ВР АРК Світлани Савченко. Та живої реакції дочекалася лише від Петра Запорожця, який за-

мінив на посаді пані Світлану. Він одразу ж виніс проблеми інвалідів на комісію, запросивши на засідання спікера парламенту. А накопичилося їх чимало. Це відсутність справжніх реабілітаційних центрів для інвалідів, що суттєво відрізнялися б від терцентрів для людей похилого віку, які сьогодні теж опинилися за межею виживання. У інвалідів також обмежений доступ до охорони здоров'я, бо це їм просто не по кишені. А ще у лікарнях немає елементарних пан-

дусів та іншого обладнання, що б забезпечило інвалідам-спинальникам вільне пересування. Готуючи документ для розгляду вищими посадовцями, Ганна Корніївна поширила по Криму анкету щодо вичення ступеня доступності медицини у Криму для жінок з обмеженими фізичними можливостями.

У результаті виявилось, що спинальні здебільшого лікарні взагалі не відвідують, як і лікаря-гінеколога, що так важливо для жінки. Для огляду цим фахівцем взагалі немає жодних умов. Замість того – лише розгубленість і роздратування з боку лікаря.

Тож у своєму листі Ганна Хомутова просить забезпечити для інвалідів архітектурне безбар'єрне середовище та віднайти можливість надавати їм безкоштовні якісні обстеження і лікування та харчування у стаціонарах.

Дуже чутливим вона вважає і питання збереження 50-відсоткових пільг при оплаті інвалідами найдорожчих комунальних послуг. Сьогодні пільги становлять лише 25% від вартості спожитого.

У листі Ганна Хомутова, яка виступає вже від імені Кримської республіканської громадської організації «Берег», що об'єднує 24 міські і районні організації інвалідів, нагадує: 16 грудня 2009 року Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію ООН щодо прав інвалідів та факультативний протокол до неї, і це дає надію на краще майбутнє.

Але поки що 115 тисяч інвалідів Криму виживають не за рахунок державної турботи.

Особливо шокувала керівницю «Берега» та «Берегині» ситуація, що

склалася під час колегії Міністерства праці і соціальної політики, яка відбувалася в Алушті. Там Ганна Корніївна була присутньою як член колегії. Алуштинський міський голова Станіслав Колод заявив, що знайде у міському бюджеті 200 тис. грн. на рік для поліпшення ситуації стосовно інвалідів, та на це почув у відповідь від першого заступниці міністра Ірини Кручек: «Тоді передбачте у бюджеті міста і гроші на штрафи, які ми з вас будемо стягувати». Що це? І чому Президент не підписав Указ, який підготувала йому Національна асамблея інвалідів, хоча там не було нічого революційного?

Невже і надалі, незважаючи на приєднання до Конвенції, порятунок потопаючих лишатиметься справою рук самих потопаючих? Колись долі маленької Ганнусі нещадно торкнулася війна. Цей біль завжди з нею. І вона прагне тільки одного: аби кожен інвалід зміг максимально використовувати свій резерв. Ганна Корніївна пригадала, як торік евпаторійка Мар'яна танцювала у проекті «Танцюю для тебе» для свого чоловіка Олега. Його, інваліда-спинальника, Мар'яна, сама реабілітолог, навчила усьому можливому. А тепер вона танцювала, аби створити йому робоче місце та допомогти іншим інвалідам, які зазнали подібного лиха.

Хто бачив цей проект, знає, якими непростими, виснажливими були змагання. І раптом на місці Мар'яни я уявила Ганну Корніївну, яка танцює. Танцює за усіх 115 тисяч кримчан, долаючи власні біль та втому. То коли ж з'явиться у неї надійний, професійний – державний партнер?

Тамара СОЛОВЕЙ
(Фото автора)

У ЦЕНТРІ УВАГИ - ДОЛЯ МАТЕРІ І ДИТИНИ

З 2008 року в с. Чистеньке Сімферопольського району функціонує Кримський республіканський заклад «Соціальний центр матері та дитини». Головна завдання цієї установи полягає у тому, щоб максимально допомогти тим молодим мамам, які відчувають життєві труднощі і мають намір залишити дитину після пологів на піклування держави.

Соціальний центр розрахований на 13 місць для матерів і 13 немовлят. В ньому можуть проживати як вагітні жінки, так і матері з малюками, які опинилися в кризовій ситуації. Треба зазначити, що деякі з них стали жертвами побутового насильства, але основна маса дівчат – це молоді сироти, жінки, які виростили без підтримки сім'ї та дуже рано самі стали матерями. За допомогою соціальних працівників вони навчаються найпростішим речам – готувати, підтримувати чистоту в будинку, правильно доглядати за дитиною, організувати як своє дозвілля, так і побут малюка. Для багатьох молодих мам життя в соціальному центрі – це перше затишшя за довгі роки. Одне з найважливіших завдань, що ставить Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Криму перед соціальними працівниками центру – допомогти молодій жінці відбутися як матері. Саме від цього залежить і її майбутнє, і доля дитини. Адже якщо у мамі все вийде, то малюк уже не залишиться сиротою.

Сьогодні як ніколи велика кількість вагітностей серед дуже юних жінок із соціально незахищених категорій населення. Багато із них з різних причин не готові або вважають, що не готові виховувати дітей. У середньому в Україні матері залишають близько 1000 новонароджених дітей у пологових будинках...

Довідка. У Соціальному центрі матері та дитини можна потрапити за направленням центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. При зарахуванні кожна жінка отримує окрему кімнату з меблями та сучасною побутовою технікою. У центрі працюють психологи, соціальні працівники та медики. Утримання матері та дитини – за рахунок коштів республіканського бюджету. У разі необхідності центр сприяє організації госпіталізації і клінічного обстеження жінок, а також здобуттю освіти, професії. Станом на початок серпня 2011 року в Кримському республіканському закладі «Соціальний центр матері та дитини» тимчасово проживають 10 жінок і 12 дітей.

тора року безкоштовно.

Асортимент дозволяє мати протез і білизну, що дають змогу жінці почуватися комфортно і добре виглядати. Та ось біда – цього року на протезування утворилася велика черга. Бо для фінансування цієї установи на поточний рік було закладено лише 46% від реальної потреби, а виділено – всього 10% належної суми.

Що вже казати про громадську організацію «Берегиня», де взагалі працюють волонтери! Вона існує лише завдяки гран-

«ПРАВИЛЬНІШЕ ЦЕ НАЗИВАТИ ПЛАВАННЯМ ІЗ ДЕЛЬФІНАМИ...»

Сьогодні дельфінарії у нашій країні таке ж звичне розважальне явище, як, скажімо, цирк. Одеса, Київ, Донецьк, Харків, Бердянськ, Севастополь, Євпаторія та інші міста (у Криму навіть маленькі селища) останніми роками обзавелися басейнами і вольерами для морських ссавців. Там афаліни – задіяний переважно цей вид дельфінів – досхо-чу тишать і малого, і старого своєю вправністю та кмітливостю. А ще ці розумні тварини, як відомо, наділені хистом цілительства. Тому дельфіно-терапія з кожним роком набирає популярності і посідає чільне місце серед поширених методик медико-психологічної реабілітації і корекції. Утім, не всі фахівці близькі до її беззаперечного визнання як такої собі панацеї. Серед них, приміром, – провідний вітчизняний дельфінолог, голова наукового комітету АССОВАМС (міжнародної угоди зі збереження кито-подібних Чорного та Середземного морів і прилеглої акваторії Атлантичного океану), кандидат медичних наук із Сімферополя Олексій Біркун.

– Правильніше це називати плаванням із дельфінами, – каже Олексій Олексійович, уникаючи при цьому самого слова терапія. – Тому що це парамедичний метод. Наукових досліджень з цьо-

го приводу не так уже багато. Але вони свідчать про те, що користь, яку хтось отримує від спілкування з дельфінами, на тому ж рівні методів психотерапії, коли використовується спілкування з іншими тваринами, скажімо, кіньми, кішками, собаками. Утім, я не збираюсь займатися критикою цього методу. Просто констатую, що це сфера комерційної діяльності, яка має право на існування, бо не суперечить закону.

Однак, перш ніж відважитись на таке лікувальне плавання, потрібно добре розуміти усі очевидні виклики. За словами медика, «пільна» вода значною мірою інфікується кишковою мікрофлорою дельфінів. Мовляв, памперсів вони не мають. Окрім того, афаліна – сильна і досить масивна тварина, понад два центнери вагою. Ударом хвоста може запросто покалічити. Можуть бути й укуси. Зрозуміло, що до дельфінарії підбирають тварин спокійних, проте вони, як і люди, мають різні темпераменти. Якийсь зовнішній фактор може викликати у них непередбачуваний за наслідками стрес. Відомі випадки, коли «добрі» тварини кидалися на своїх тренерів і серйозно травмували їх. Особливо це вкрай важливо враховувати, коли справа стосується дітей, надто тих, які мають серйозні розлади розвитку. Для деяких діток спілкування з дельфіном

справді цікаве, може викликати відчутне покращення здоров'я, хоча трапляється й зворотний ефект. Декілька років тому на одній міжнародній науковій конференції Олексій Біркун був свідком показу документального фільму про так звану дельфіно-терапію. Неприпустиме видовище: аутичну дитину проти її волі кинули у басейн із дельфінами. Мій співрозмовник на знак протесту змушений був покинути залу, незважаючи на те, що виступав модератором того солідного форуму.

Олексій Біркун, до слова, медик у третьому поколінні (його батьки – відомі професори Кримського медуніверситету), опікується чорноморськими дельфінами, що занесені до міжнародної та національної Червоної книги, вже майже три десятиріччя. Цікаво, що певною мірою спонукали його перекаваліфікуватись із патологоанатома у дельфінологи... військові.

– Тоді, наприкінці 1981 року, я працював у цивільному науково-дослідному інституті, – згадує Олексій Олексійович. – Так склалося, що залишився без роботи. Натомість мені запропонували перейти до Кримського медінституту, де якраз отримали цікаве прикладне замовлення. Це була так звана закрита НДР – науково-дослідна робота. Її замовником було військове відом-

ство. На ту пору дослідження військових з дельфінами океанаріуму у Козачій бухті виявились досить ефективними – вони навчали тварин виконувати спеціальні завдання. Приїжджали фахівці з Ленінграда, Москви, генштабу, сам командувач ВМФ СРСР адмірал Горшков неодноразово навідувався. Коротше кажучи, унікальних дельфінів потрібно було представляти державним комісіям, а вони раптом почали масово гинути. До групи відповідальних виконавців включили й мене. Із завданням ми впорались. З'ясувалось, що причиною смерті службових дельфінів були інфекційні хвороби. Вони ж виникали через умови утримання, а саме – забруднення акваторії. Тому були запропоновані схеми медикаментозної профілактики, зокрема, антибіо-

тиками та імуномодуляторами. Смертність серед тварин згодом зменшилась з 70% до 2%.

Відтоді Олексій Біркун предметно сконцентрувався на життєвих проблемах морських істот у природних умовах. Причому, не лише рідного, чорноморського, а й середземноморського регіонів. Побував у багатьох міжнародних морських експедиціях. Зібраний багатий матеріал став основою найвизначнішого на сьогодні наукового дослідження «Збереження китів, дельфінів і морських свиней у Середземному і Чорному морях». Торік у співавторстві з італійським колегою це дослідження вийшло окремою книгою, передмову до якої особисто написав принц Монако Альбер II.

Василь САДОВСЬКИЙ

НЕСПОДІВАНІЙ РАКУРС

«НЕДИТЯЧІ» НАГОРОДИ ВІЙСЬКОВОГО МЕДИКА

Численні нагороди і регалії колишнього начальника Євпаторійського центрального дитячого клінічного санаторію Міністерства оборони України полковника медичної служби у відставці Анатолія Ненька безпосередньо пов'язані зі справою всього його життя – хірургією, дитячою реабілітацією і ортопедією. Скажімо, перший, ще радянський, орден «Знак Пошани» Анатолій Михайлович одержав за успішне впровадження при лікуванні нижніх кінцівок у дітей методу академіка Гаврила Ілізарова. Наступним – «За службу Батьківщині у ЗС СРСР» – позначене його двомісячне відрядження у 1988 році до зони вірменського землетрусу. До слова, цю саму гуманну місію військового медика оцінила ще й фондатор всесвітньо відомого «Ордену милосердя» мати Тереза, особисто вручивши євпаторійцю престижний «орденський» кулон.

За інші здобутки на ниві лікування та оздоровлення маленьких пацієнтів України, ближнього і дальнього зарубіжжя офіцер удостоївся новітніх президентсь-

ких відзнак і церковних орденів, Державної і республіканської (кримської) премій. А ще у цьому послужному списку є іменна зброя. Нею у 1996 році керівник вітчизняного оборонного відомства відзначив здобуток дитячого медика за всі його 40 років офіцерської служби (уся ж календарна вислуга Анатолія Ненька сягає півстоліття).

У самому нагородженні, власне кажучи, нічого дивного немає. «Родзинка» у деталі, точніше, в іменній зброї – справжньому німецькому «Вальтері» серії ППК із заводським клеймом 1933 року. Пістолет усього на один рік старший від самого євпаторійського іменника.

– Коли мені запропонували вибрати іменну зброю, – розповідає Анатолій Михайлович, – я довго не вагався. Тільки «Вальтер». Подібний пістолет і набой до нього калібру 7,65 у мене з'явилися ще у дитинстві. Тож настрілявся з нього досхо-чу. Взагалі, у ті повоєнні роки у нас, сільських хлопчаків, на Херсонщині яка могла бути розвага? Здебільшого зброя,

її тоді не бракувало – пістолети, автомати, набой, міни. Навіть ракетниця і ПТР (проти-танкова рушниця) у нас були.

А свого тодішнього «кишенькового» «Вальтера» Анатолій Ненько позбувся одразу після нового 1957 року, коли вже навчався на військовому факультеті Саратовського медінституту. Подалі, як кажуть, від гріха. Адже при заповненні анкети він написав, що зброї у нього немає, а це геть не відповідало дійсності. Тому, приїхавши у рідне село на перші канікули, Анатолій дістав свою сховану «цяцьку», розібрав її до гвинтика і потайки порозкидав усе по чотирьох глибоких криницях.

Деякою мірою, певен сьогодні Анатолій Михайлович, до його вибору лікарської професії «долучились» спогади про ті лихі пустощі дитинства. У 1944 році, відразу після визволення від фашистських загарбників, у їхньому селі стояла наша військова частина. І саме тоді майбутній військовий медик одержав своє «бойове хрещення».

– Хтось із однолітків, – продовжує Анатолій Михайлович, – невдало кинув «лимонку». Вона вибухнула. Мене добряче посікло осколками. Опинився у медсанбаті, прооперували. Лежу такий «красивий», у рубцях, але відчуваю себе «героєм». На сусідніх ліжках – поранені офіцери, солдати. Підходять до нас лікарі у

військових одностроях, порипують їхні чоботи, портупії. Оці незабутні враження закарбувались на все життя...

Після школи Анатолій Ненько у 1952 році успішно склав іспити до Одеського медичного інституту. Студентський квиток йому вручав знаменитий офтальмолог, академік Володимир Філатов. А лейтенантські погони після закінчення 4-го курсу, перед відправленням до Саратова, – знаменитий полководець Великої Вітчизняної війни, тодішній міністр оборони СРСР Георгій Жуков...

Василь ДРАГОЛЮК

Фото підполковника В. Селезьова

ПЕРЕСОПНИЦЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ

СВІДОК ТРИВАЛИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНЦІВ ЗА ВЛАСНУ ДЕРЖАВНІСТЬ...

Президент України Віктор Янукович взяв участь у заходах із нагоди 450-річчя Пересопницького Євангелія та у відкритті культурно-археологічного центру «Пересопниця».

Звертаючись до присутніх, Глава держави зазначив, що Пересопницьке Євангеліє надихало на сумлінну працю «не одне покоління українських державотворців, громадських діячів, науковців», а саму книгу назвав «безцінним джерелом для істориків та мистецтвознавців».

«Пересопницьке Євангеліє було свідком тривалих змагань українців за власну державність. На його сторінках неписаним текстом закарбувалися славетні епізоди визвольної боротьби нашого народу, його заповітні мрії про незалежну Україну», - наголосив Президент України.

Віктор Янукович нагадав, що сьогоднішні урочистості відбуваються на землі, «де Іван Федоров створив Острозьку Біблію і Буквар, а Мелетій Смотрицький - Граматику».

«Маючи у своєму національному спадку такі священні скарби, Україна успішно крокує шляхом духовного відродження», - підкреслив Глава держави.

Після церемонії відкриття культурно-археологічного центру «Пересопниця» Президент України ознайомився з його експозицією та поспілкувався з людьми, які прибули на свято.

***

Село Пересопниця, де було написано Пересопницьке Євангеліє, буде відроджуватися. Таке переконання висловив Президент України Віктор Янукович під час спілкування з журналістами в селі Пересопниця на Рівненщині.

Глава держави подякував усім, хто бере участь у відбудові Пересоп-

ниці. «Я добре знаю, що завдяки Пересопницькому Євангелію, Господу Богу зараз тут, у Пересопниці, побудували дороги, провели газ, відновлюють різні будівлі. І це добре. Люди будуть повертатися сюди, на це місце», - сказав В. Янукович.

«У відродженні цього місця і поверненні йому належної уваги взяла участь громадськість, меценати, люди, яким до душі була ця справа... Я переконаний, що вкладати кошти в духовність, культуру, розвиток нашої країни - це благородна справа», - зазначив Глава держави.

Президент України підкреслив, що в бібліотеці ім. В. Вернадського у Києві, де нині зберігається оригінал Пересопницького Євангелія, створені всі умови для того, щоб цю унікальну книгу могли вивчати як українські вчені, так і науковці з усього світу. «А копія, яка знаходиться у музеї (в селі Пересопниця), слугуватиме для того, аби всі відвідувачі мали можливість подивитися на неї, потримати у своїх руках», - зазначив Глава держави.

ДОВІДКА

На території культурно-археологічного комплексу «Пересопниця» знаходиться культурно-археологічний центр, де розміщено, зокрема, Музей Першокниги, а також музейний комплекс просто неба «Княже місто».

Пересопницьке Євангеліє - один із найвідоміших європейських перекладів Святого Письма XV-XVI століть рідною мовою, шедевр рукописного мистецтва. З церковнослов'янської тодішньої письмовою староукраїнською мовою Євангеліє переписав чернець-переписувач Михайло Василевич у 1556-1561 роках.

Пересопницьке Євангеліє являє собою манускрипт вагою 9,3 кг, форматом 38x24 см, складається з 482 пергаментних листів, оправлених у дубові дошки, обтягнуті зеленим оксамитом. Текст виконаний темно-коричневим чорнилом із застосуванням червоної фарби для нумерації розділів, виділення початкових літер (буквиць), а також різних приміток на полях.

Нині Євангеліє зберігається в Центральній науковій бібліотеці АН України ім. В. І. Вернадського. З 1991 року на Пересопницькому Євангелії Президенти України присягають на вірність народові України.

«Я СИН НАРОДА, ЩО ВГОРУ ЙДЕ...»

28 серпня в селі Нагуєвичі Дрогобицького району з нагоди святкування 155-ї річниці від дня народження Івана Франка відбулися урочисті заходи за участі радника Президента України - керівника Головного управління з гуманітарних та суспільно-політичних питань Ганни Герман, міністра культури України Михайла Кулиняка, міністра юстиції України Олександра Лавриновича, голови Львівської облдержадміністрації Михайла Цимбалука та ін.

Представники влади поклали квіти до пам'ятника Іванові Франкові, а також оглянули батьківську музей-садибу та Літературно-меморіальний музей Івана Франка.

Під час літературно-мистецького свята «Я син народа, що вгору йде» міністр культури Михайло Кулиняк привітав усіх присутніх на святі з 155-ю річницею від дня народження Великого Каменяря.

Міністр культури наголосив на тому, що варто подумати про надання Музею-садибі Івана Франка статусу національного.

«Маю надію, що нас підтримають всі. І ті люди, які сьогодні святкують тут, у Нагуєвичах, і люди всієї України. Це буде державний підхід до вшанування пам'яті нашого великого земляка. Так, чимало ще не зроблено, але спільними зусиллями ми все доведемо до ладу», - сказав міністр.

Почесними грамотами від Міністерства культури і туризму були нагороджені працівники культури Дрогобицького району Львівської області за вагомий особистий внесок у розвиток української культури та з нагоди 155-ї річниці від дня народження Івана Франка.

Святкова програма літературно-мистецького свята «Я син народа, що вгору йде» продовжилася виступами народного артиста України Миколи Гнатюка, заслуженого Прикарпатського ансамблю пісні і танцю «Верховина», заслуженого артиста України Тараса Курчика, народної хорової капели «Галичани».

«ВАСИЛЬ СТУС БУВ ЛЮДИНОЮ З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ...»

ДО 26-Ї РІЧНИЦІ З ДНЯ ЗАГИБЕЛІ ПОЕТА

десять років таборів, п'ять - заслання. За таких обставин можна стати звіром, можна - велетнем, велетнем думки, літератури, якого ніхто не зможе підкорити. Василь Стус вивчив французьку й англійську мови, переклав Рембо, Бодлера, Рільке, Гете і написав свої найкращі вірші про Україну. Вона була для поета найбільшою святинею, його духовним порятунком:

*О, земле втрачена, явися
Бодай у зболеному сні.
І лазурово простелися,
І душу порятує мені.*

Страшно це розуміти, але вінцем свободи, її втіленням для поета була смерть, оскільки життя не давало йому можливості жити, і лишалося тільки: «смертю зберегти себе, внутрішньо вільного, для себе і для України». В одній із поетичних замальовок Стус писав: «Я є вільний - і тому Україна є вільною, бо вона в мені».

Як же сильно поет любив її - свою Україну, прийнявши за неї смертні муки. На Колимі в снах бачив її, обіцяв до неї повернутися, не зрадив її, «не набрався скверни» і обіцянки своєї дотримався.

*Народе мій, до тебе я ще верну,
і в смерті обернуся до життя
своїм стражданням і незлим*

*обличчям,
як син, тобі доземно уклонюся
і чесно гляну в чесні твої вічі,
і в смерті з рідним краєм поріднюся.*

Стус живе серед нас у своїх безсмертних віршах. І буде жити вічно, адже добро не можна знищити, воно, як птах Фенікс, відроджується з попелу, приймаючи при цьому різні форми життя. З його смертю Україна отримала ще одного заступника на небі. Він, як завжди, переймається її долею, її майбутнім. І ми повинні зробити все для того, щоб це майбутнє було світлим, бо його фундамент своїм жертвним життям заклав Василь Стус, тепер подальша будова залежить від нас. Ми маємо жити за законами поета, законами правди, добра, справедливості - тільки так ми побудуємо гідне майбутнє України. Жити за іншими законами ми не маємо права, адже є той, хто з неба дивиться на нас, і під його відкритим поглядом жити інакше неможливо. Василь Стус - наша совість.

Катерина ІВКОВА,
студентка 4 курсу Севастопольського
міського гуманітарного університету

МУЗЕЙ, ДЕ СТАЮТЬ КОЗАКАМИ

Не близький шлях із Судака до Сімферополя, що здолав волинцянин Олександр Середюк, аби тут, разом з кримським українством, відсвяткувати 20-річчя української Незалежності. А у Судаку він на відпочинку – відпочиває від надання схожих послуг, які зі своєю командою організовує сам. Щоправда, моря і пляжу запропонувати він не може – цього у смт. Рокинь Луцького району годі й шукати, – але незабутні враження, особливо для містян, гарантує. І, в першу чергу, для закоханих в історію рідного краю. Й це – не лише на рівні екскурсії, він надає можливість гостям музею-скансену пожити іншим життям, позбавленим турбот і сповненим колориту минувшини, забувши про щоденні клопоти і метушню, від яких іноді, здається, закипає в голові мозок. Тут у репертуарі і катання на конях, і українська пісенна програма, навіть ночівля на дум'яному сіні.

Та особливо принадним для широкого кола можна вважати козацький обід в «курній хаті». Там днем з вогнем не відшукаєте ні голландської картоплі, ні китайського часнику, ні «ніжок Буша». Усе, з чого готуються страви, вирощено тут же на подвір'ї: воно бекає, мукає, кукурікає, колоситься і наливається соками рідної землі. І все це пестять, вирощують, готують і подають на стіл для гостей всього дві господині.

– То як же вони впораються і скільки ви їм за це платите? – запитують у директора.
– Мінімальну зарплату. Вони ж у мене як на курорті! Взагалі, увесь наш штат – 15 людей. Бо мусимо утримувати музей і доглядати територію, а це досить затратно. Та ще й постійно доводиться з кимось воювати, судитися. Наприклад, з комунальниками. Щоб не займатися ремонтом, вони обрізали у нас стояки, а батареї полопалися від морозу. І ось тепер у судовому порядку вимагають гроші за повноцінне опалювання – 41 тис. гривень. Ну а щодо рейдерів, то наш маєток не давав їм спокою, аж доки мені не вдалося оформити територію як заповідну. Втім, вартість наших послуг дуже помірна. Відвідування музею історії сільськогосподарства Волині (стаціонарна експозиція із сімома залами), як і музей під відкритим небом обійдеться гостю в 10 гривень. І на додаткові послуги ціна аналогічна. Стільки ж коштують і вареники, і куліш, і борщ та інші козацькі страви.

– Цікаво, чи за такими самими цінами годують вас і в Судаку?
– Сміється? Нещодавно прицінився до

вареників у одному з кафе, а з мене запросили 35 гривень.

– А взагалі, як ви почуваетесь в Криму, чи помітно сторонньому оку, що це теж Україна?

– Ну, звичайно, однозначно усвідомлюю, що я не в Польщі і не в Туреччині. Більш за те, спілкуючись українською мовою, бачу щирі усмішки і більшість людей у сфері обслуговування намагається відповісти мені теж українською.

– Проте давайте повернемося на Волинь. До Криму долетіли чутки, що нещодавно ваш музей святкував своє 30-річчя. Тож його було створено ще за радянських часів? Вочевидь, це робилося державним коштом. Думаю, що таких музеїв було в СРСР небагато.

– Взагалі, один. Він і зараз поза конкуренцією. Його почали створювати ще у 1978 році. Опікувалася цим науководослідна станція, яку очолював Петро Теслюк. Він запросив мене на посаду директора музею. За освітою я – історик, закінчив Львівський державний університет. Подальше моє життя щільно переплелось з розбудовою музею, збагаченням його новими експозиціями. Із числа унікальних маємо, приміром, експозицію історії української державності. Тут я доводжу, що історія України, по великому рахунку, сягає 7,5 тисячі років. Усе це вимагало великої дослідницької роботи, мусив зростати як фахівець разом із музеєм. У результаті народилося 10 книг: публіцистичних, історичних, філософських. Особливо я захоплювався історією козацтва, тож і створив при музеї «Школу козацького гарту», аби зберегти і поширювати козацькі традиції. Вона має допомогти відродити в молоді інтерес до козацького способу життя, опанування бойовим мистецтвом, закласти основи козацького лицарства на противагу нинішній бездуховності і, звичайно ж, загартувати тіло й душу молодій людині. Суттєве місце у вихованні відводиться пісній й танцю, шанованими козаками. Молодь, яка пройшла підготовку у нашій школі, має всі шанси за результатами співбесіди вступити до Українського військово-козацького інституту ім. Великого князя Святослава, що в Києві.

Але чи мав би я моральне право все це організувати, сам залишаючись хоч і досвідченим, але аматором? Тож, вступивши до Міжнародної академії управління персоналом, я захистив докторську дисертацію на тему: «Військове бойове мистецтво українського козацтва і шляхи його відродження в незалежній Україні», відвідав семінар козацьких бойових мистецтв на Хортиці та в Калуші – семінар козацького бойового гопака. Тому природно, що іще у 1989 році на території Рокинівського дендропарку ми розпочали роботу над створенням експозиції просто неба «Козацький зимівник». Це там сьогодні і столи накривають, і ансамблі грають, й іржуть коні.

А для тих, хто налаштований більш романтично, цікаво оглянути архітектурні пам'ятки старовини, що входять до етнографічної експозиції, а також дерев'яне присадибне будівництво. Тут можна спробувати власноруч використати і стародавнє селянське знаряддя.

За рік наш музей відвідує близько 15 тисяч громадян.

– А як вам, можна сказати, професійному козакові сподобалося наше не велелюдне зібрання біля пам'ятника Тарасу Шевченку на честь свята? У ваших краях все це, певне, виглядає інакше?

– Моя батьківщина – це Вінниччина, не беруся судити, наскільки вона сьогодні політично активна. Але і те, що я спостерігав у Сімферополі, мене потішило. Ваші люди – справжні патріоти, вони сильні не за кількістю, а за духом. Мені здається – за свою державу вони підуть і у вогонь, і у воду. Тому враження – святове.

Думаю, що вустами Олександра Середюка промовляло справжнє українське лицарство, а можливо, у нього просто не було попередніх спостережень. Серед прапорів на площі вже давно зникли кримськотатарські, а нові молоді обличчя належали лише «свободівцям». Та і традиційні дитячі виступи не відповідали такій гучній даті. Офіційна статистика теж свідчить про посилення розчарування людей здобутим. Хоча насправді розчаровані вони не власною державністю, а жорстоким наступом капіталізму, який хоч і є поштовхом для розвитку країни, але, як правило, не опікується долею кожної окремої людини. І далеко не кожному вдається знайти на цьому висококонкурентному ярмарку вакансій свою долю.

Що ж до Незалежності, то вона була і є юною, прекрасною, уквітчаною трояндами, з думками про яку помирили наші кращі люди і помиратимуть, якщо ми її легковажно втратимо.

Тамара СОЛОВЕЙ

Волинський козак Олександр Середюк (у центрі) з кримчанами. Сімферополь, 24 серпня 2011 р. (Фото О. Носаненка)

СЕЛО НА ПОРОЗІ СТОЛІТТЯ

Щороку 3 вересня село Укромне відзначає своє «домашнє» свято – день села. Цьогоріч дата ще не кругла – «всього лише» 99 років, але знаменна вона уже хоча б тим, що до вікового ювілею тепер – рукою подати!

Село розташоване в 10 кілометрах від Сімферополя вздовж гомінкої траси, що прямує до Красноперекопська. Вздовж села тече найбільша кримська річка Салгір, тож від безводдя місцеві селяни-трударі та їхні городи не страждають. А що живуть тут роботящі й хазяйновиті люди, видно вже з того, як доглянуті їхні присадибні сади-виноградники.

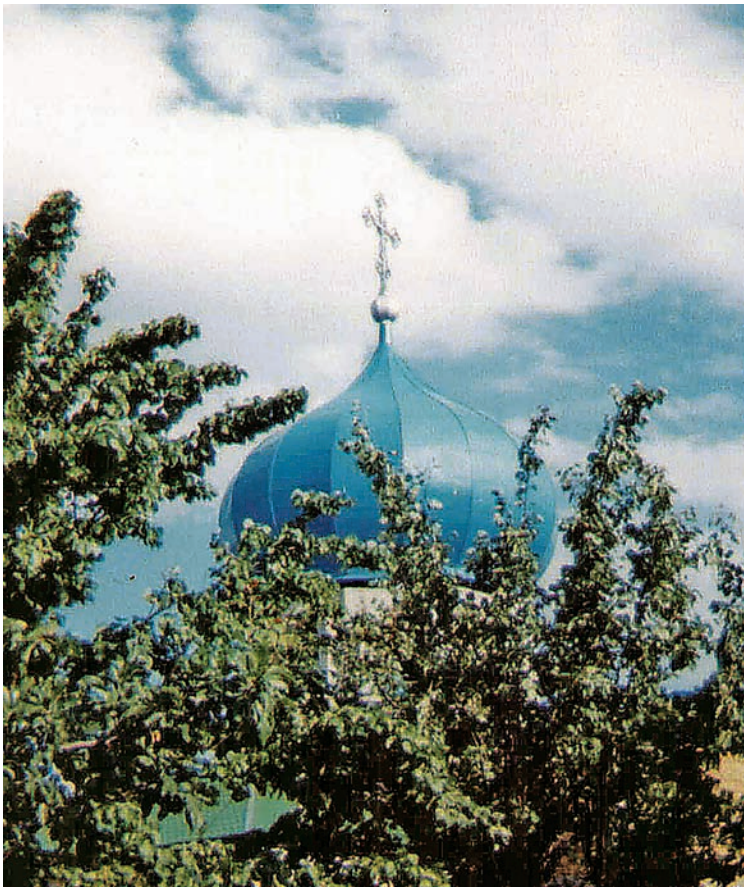
Мирно уживаються на цій землі люди різних національностей, є в Укромному свої церква й мечеть. У центрі села також розташовані будівля сільради, Будинок культури, школа, магазини. Село омолоджується, старі хатки відходять у минуле, на їхньому місці виростають сучасні добротні будинки.

З кожним роком гарнішає в селі. І примножують цю красу самі укромненці разом зі своїм сільським головою Володимиром Бехтольдом, якого обрали вже на другий термін.

Перераховувати всі добрі сільські справи – жодної газети не вистачить. Але все ж про одну свою землячку не могу не згадати. Це – Віра Петрівна Остапенко, корінна мешканка Укромного. Працювала на молочно-товарній фермі зоотехніком, завідувачем ферми. Тепер – пенсіонерка. Але не може сидіти без діла, прикрашає квітами село, займається озелененням. У Віри Петрівни завжди можна роздобути насіння декоративних квітів і трав, вона радо ділиться своїм багатим квітничарським досвідом. Ось такі люди, як і добрі їхні справи, прикрашають цю землю!

Борис Трохимович ГНАТЮК, пенсіонер, давній передплатник і дописувач «Кримської світлиці»

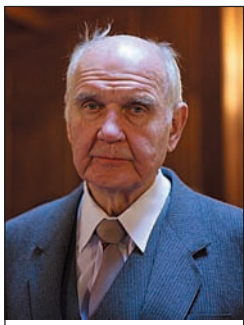
Фото автора
с. Укромне
Сімферопольського району

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ВЕРЕСЕНЬ

1
День знань.
1819 р. — Вперше поставлено на сцені Полтавського театру п'єсу Івана Котляревського «Наталка Полтавка».
1939 р. — розпочалася Друга світова війна.
1996 р. — в Україні запроваджено національну валюту — гривню.
Народився:
1925 р. — Ігор Юхновський, український фізик-теоретик, народний депутат України кількох скликань. З 2006 р. — в. о. голови Українського інституту національної пам'яті. Доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАН України, народний депутат України I-IV скликань.
Помер:
1867 р. — Опанас Маркевич, український фольклорист, народознавець, етнограф, громадський діяч, член Кирило-Мефодіївського братства, чоловік М. Вілінської (Марка Вовчка).
2
1657 р. — Івана Виговського обрано Гетьманом України.
1831 р. — вийшла друком перша частина «Вечорів на хуторі біля Диканьки» Миколи Гоголя.
Народилися:
1811 р. — Іван Вагилевич, поет і фольклорист, член «Руської трійці».

Ігор Юхновський

1908 р. — Валентин Глушко, український конструктор багаторазового ракетно-космічного комплексу «Енергія»-«Буран».
3
1915 р. — в армії Австро-Угорщини сформовано полк Українських січових стрільців.
1993 р. — У Мандри (Крим) президенти Росії та України Борис Єльцин і Леонід Кравчук підписали протокол про урегулювання конфлікту навколо Чорноморського флоту.
4
День підприємця.
1965 р. — у київському кінотеатрі «Україна» під час прем'єри фільму «Тіні забутих предків» відбувся мітинг протесту проти нової хвилі політичних репресій серед української інтелігенції.
1991 р. — над будинком Верховної Ради у Києві вперше піднято жовто-блакитний прапор.
Помер:
1985 р. — Василь Стус, український поет, перекладач, прозаїк, літературознавець, правозахисник. Один із найактивніших представників українського культурного руху шістдесятників. За власні переконання в необхідності української культурної автономії творчість Василя Стуса була заборонена радянською владою, а сам поет був на 12 років позбавлений волі. Помер у

карцері мордовського табору для політ'язнів у віці 47 років.
5
Народилися:
1870 р. — Володимир Сікевич, генерал-хорунжий армії Української Народної Республіки.
1882 р. — Михайло Гаврилко, художник, скульптор, поет; член УСС, комендант Ковельського і Луцького комісаріатів УСС, начальник штабу Сірої дивізії Армії УНР, повстанський отаман.
1897 р. — Іван Микитенко, український письменник, драматург.
7
Померли:
1962 р. — Теодосій (Тодось) Осьмачка, український письменник.
1984 р. — Йосип Сліпий (Сліпий-Коберницький-Дичковський), український церковний діяч, патріарх УГКЦ.
8
Міжнародний день грамотності.
1989 р. — у Києві заснований Народний рух України за перебудову.
Народилася:
1898 р. — Наталія Ужвій, українська радянська акторка театру і кіно.
9
1944 р. — СРСР і Польща уклали договір про відселення лемків з Східної Польщі.
Народився:
1769 р. — Іван Петрович Котляревський, український письмен-

Йосип Сліпий

ник, поет, драматург, зачинатель сучасної української літератури, громадський діяч. Підтримував зв'язки з декабристами. Його поема «Енеїда» (1798) стала першим в українській літературі твором, написаним народною мовою.
Творчість Котляревського має основоположне значення в історії становлення нової української літературної мови. В умовах загрози всієї різновидів стародавньої писемної мови його поема «Енеїда», п'єси «Наталка Полтавка» і «Москаль-чарівник», написані на основі живого усного мовлення народу, започаткували новий етап формування літературної мови.
Помер:
2007 р. — Василь Кук, останній командир УПА.
1954 року був заарештований і відсидів у радянських в'язницях і таборах, не дочекавшись суду, шість років. Останніми роками проживав у Києві.
10
1856 р. — дата закінчення Кримської (Східної) війни.
Народились:
1883 р. — Дмитро Донцов, публіцист, політичний діяч, літературний критик, ідеолог, засновник теорії інтегрального націоналізму.
1894 р. — Олександр Довженко, український та радянський письменник, кінорежисер, кінодраматург, художник, класик світового кінематографу.

УКАЗ

ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
№ 838/2011

Про присвоєння Б. Ступці звання Героя України

За визначний особистий внесок у збагачення національної культурно-мистецької спадщини, багаторічну плідну творчу діяльність та високу професійну майстерність постановляю:
Присвоїти звання Героя України з врученням ордена Держави СТУПЦІ Богдану Сильвестровичу - художньому керівникові Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, народному артисту України, м. Київ.

Президент України
Віктор ЯНУКОВИЧ
23 серпня 2011 року

ПРЕЗИДЕНТ РОСІЇ НАГОРОДИВ БОГДАНА СТУПКУ

Президент Росії Дмитро Медведєв нагородив українського актора Богдана Ступку орденом Пошани.

Як повідомили УНІАН у пресслужбі Кремля, відповідний указ російський Президент підписав 25 серпня.

«За великий внесок у розвиток зв'язків між Російською Федерацією і Україною в галузі культури нагородити орденом Пошани Ступку Богдана Сильвестровича - художнього керівника Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, Україна», - зазначається в указі.

Як повідомляв УНІАН, 27 серпня Д. Медведєв привітав Б. Ступку з 70-річчям.

ФОРУМ ЯК ЧИННИК КОНСОЛІДАЦІЇ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Голова Севастопольського Союзу українок Богдана Процак щойно повернулася зі Львова, де брала участь у Міжнародному форумі українських жіночих організацій. Цей Форум – доволі масштабна подія державного значення, що збрала представників українських жіночих організацій з 12 країн світу та 16 областей України.

Крім представників жіночих організацій участь у заході взяли представники різних громадських організацій та влади: Михайло Цимбалюк, голова Львівської обласної державної адміністрації, Олег Панькевич, голова Львівської обласної ради, Андрій Садовий, голова Львівської міської ради, Юрій Бобало, ректор Національного університету «Львівська політехніка», доктор технічних наук, професор, Марія Шкамбра, голова Світової федерації українських жіночих організацій, Лілія Григорович, голова Союзу українок України, народний депутат України, Алена Пашко, почесний голова Союзу українок України, голова фонду ім. В. Чорновола. Координатором підготовки Форуму виступив Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка».

Про плідну працю українських жінок з різних куточків планети пані Процак погодилася розповісти читачам «КС», бо саме цю газету вона взяла із собою до Львова.

– З якою метою проводився Форум та хто його ініціював?

– Ініціювала Форум Світова федерація українських жінок СФУЖО. Організація заснована в 1948 році на Світовому Конгресі Українського Жіноцтва у Філадельфії. Сьогодні вона репрезентує жіночі організації у 18 країнах світу. Присутність СФУЖО на нарадах Організації Об'єднаних Націй дає можливість відстежувати проблеми української жінки в Україні та за її межами.

Українські жінки, які проживають у різних куточках планети, прагнуть допомогти Україні у вирішенні суспільних проблем та шукають методи співпраці з нашою державою. У рам-

ках Форуму відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Український жіночий рух у сучасному світовому та українському вимірі». На обгово-

рення були винесені питання представництва українських жіночих організацій у міжнародних структурах, консолідації українських жіночих організацій в Україні та світі, український жіночий рух як фактор гендерної рівності та інші. Світові українські жіночі організації ставлять перед собою завдання сприяти відродженню української нації, розбудові громадянського суспільства, підвищенню соціального статусу жінки в країні, подоланню дискримінації жінок, вихованню серед жінок державних та громадських лідерів.

На секційних засіданнях учасники Форуму працювали над такими питаннями, як: культивування національно-родинних цінностей, роль жінки у боротьбі за школи з українською мовою навчання, плекання традиційних цінностей української культури тощо.

Записала
Лідія СТЕПКО
м. Севастополь

ВИСТАВКИ

ШЛЯХАМИ КРИМУ ТА РОСІЇ

Нещодавно у Кримському науковому центрі Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України відкрилася у рамках просвітницько-освітнього інформаційного проекту «Наука та мистецтво» персональна виставка члена Спілки художників України В'ячеслава Келя. Художник представив нову колекцію графічних робіт (гуаш, акварель) – «По Криму та Росії». Виставка сформувалася під впливом вражень від подорожі по Криму та Росії. Домінуюча тема робіт – пейзажі рідного Бахчисарая, Середньої смуги і Півночі Росії.

В'ячеслав Кель народився 1948 року у Підмосков'ї. У 1965 році вступив до Московського заочного університету мистецтв, працював художником-декоратором у театрі Екібастуза (Казахстан), з 1971 року – в системі художнього фонду СРСР оформлювачем, монументалістом, живописцем (Ціліноград-Астана). Навчався в Алма-Аті, Ленінграді. Своїми вчителями В'ячеслав Матвійович вважає Марка та Олексія Поруніних.

З 1971 року брав участь в обласних, республіканських, а також у багатьох всесоюзних і зарубіжних виставках. Був головою секції молодих художників Цілінограда.

У 1982 році прийнятий до Спілки художників СРСР, у тому ж році переїхав до Криму, в м. Бахчисарай. Працював у Художньо-виробничому і оформлювальному комбінатах. Створив у Бахчисарайському Художньому галерею, яка успішно працювала кілька років.

З 1990 року член Спілки художників України та Криму. Брав участь у багатьох виставках у складі Союзу художників і Кримського Товариства сучасного мистецтва.

Працює багато і плідно в станковому живописі (олія, темпера, акварель, гуаш). Захоплюється гравюрою. Багато подорожував Росією, Казахстаном, Узбекистаном, Грузією, Абхазією, Україною, Словаччиною, Чехією.

Його роботи є в колекціях Дирекції художніх виставок Казахстану, художніх музеїв Астани, Сімферополя та Бахчисарая, у музеях книги Варшави і Кракова, Бахчисарайському історико-археологічному заповіднику, Українській академії геральдики, приватних колекціях Росії, Казахстану, Польщі, Югославії, Італії, Німеччини, Туреччини, США, Індії, Чехії.

АНОНС! Запрошуємо на відкриття персональної фотовиставки Зареми Ялибойлу «Мої горизонти». Початок **2 вересня 2011 р. о 14.00** у виставковій залі ДО «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр» за адресою: **м. Сімферополь, вул. Павленка, 48, 2 під'їзд**. На виставці буде представлено близько 50 фоторобіт у двох жанрових категоріях – пейзаж і портрет. Вхід вільний. Ласкаво просимо!
Тел. для довідок: 52-10-59 (ДО «ВІКЦ»).

**РЕДАКЦІЯ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЧИТАЧІВ ІЗ ЗАКЛИКОМ – ДАВАЙТЕ ГУРТОМ ВІДРОДИМО ТРАДИЦІЙНІ ПІСЕННІ СВЯТА, ЯКІ ГАЗЕТА ПРОВОДИЛА КІЛЬКА РОКІВ ТОМУ. ПРОПОНУЄМО У ЖОВТНІ, НА ПОКРОВУ, ПОВТОРИТИ ФІНАЛЬНИЙ КОНКУРСНИЙ КОНЦЕРТ 2009-ГО РОКУ, У ЯКОМУ БРАЛИ УЧАСТЬ САМІ ЧИТАЧІ. ПРОСИМО САМОДІЯЛЬНИХ АРТИСТІВ, ЯКІ ХОТІЛИ Б ЗНОВУ ВИСТУПИТИ НА ПІСЕННОМУ СВЯТІ, ПІДТВЕРДИТИ СВОЮ УЧАСТЬ У НЬОМУ.
ТЕЛЕФОНУЙТЕ: (0652) 51-13-24.**